

Kapitola **Identita A-subjektu**

úsek

text

Antecepční subjekt (A-subjekt) je z hlediska definice projekt s primárním zájmem o svou budoucnost. V tom je skryta uvnitř definice jeho identita. Tkví ve slůvku "svou". Subjekt rozlišuje z definice "své" a "cizí". Díky tomu si musí hlídat svou "hranici". U buněk je to např. buněčná stěna. U mnohobuněčných je definován povrch těla, a organismus má definovány buňky, které jsou na hranici. Má rovněž vybudován systém, jak tuto hranici hájit proti zásahům zvenčí, neboť jinak by rychle zanikl, což je v rozporu s požadavkem zájmu o vlastní budoucnost. U mravenců je to navíc i feromon, kterým se rozpoznávají jedinci ze společného mraveniště i na akcích venku.

Zamysleme se na chvíli nad prožíváním identity u subjektů s vědomím sama sebe.

A-subjekt s vědomím provádí rovněž antecepci sebe samého, a působí mu antecepční slast, když dosahuje shody, nebo zažívá antecepční muka, pokud se mu něco nepovedlo. I to je důvod, proč lpí na vlastní identitě.

V kapitole "Co je základem pocitu "JÁ"" je použito přirovnání o bruslení v kruhu po kluzišti, kde subjekt sleduje sám sebe do minulosti např. jak vypadal o půl kola zpátky. Subjekt musí udržovat identitu nejen vůči vnějšímu světu, ale i v jeho vnitřním prožívání sama sebe. Důvody jsou uvedeny v citované kapitole.

Vědomý subjekt se totiž nutně prožívá nějakým způsobem, v němž si identitu musí neustále obnovovat.

Typickým příkladem je zaznamenávání příběhů, které se vztahovaly na něj samotného. (Viz teorie příběhů v druhém díle). Subjekt A0 (rozuměj v čase 0) zažije nějakou událost, na kterou reaguje, příběh z ní vzniklý si zaznamená, a přijme do své budoucí antecepce v čase 1. Nyní se na sebe podívá v čase 2 a vidí sám sebe pozměněného o přijatý příběh. Už nevidí A0, nýbrž A1.

Lidově řečeno: "Po každé události, kterou prožiješ, je z tebe jiný člověk, ale ten si chce myslet, že je pořád tím původním člověkem."

Vzniká přirozený rozpor mezi potřebou udržovat identitu a měnit se na základě prožitých příběhů.

V lidských jazycích se příběhy zaznamenávají nejčastěji v minulém čase. Z antecepčních důvodů je minulý čas nejdůležitější část jazyka. Ostatní části jazyka formulují projekty. Minulý čas je pro nás zajímavým zdrojem poznání o identitě subjektu.

V některých jazycích se přímo minulým časem vyjadřuje prožitá změna : "Upadl jsem." má doslovný význam : "Teď na sebe koukám zpětně o půl kola nazpátek, a shledávám, že už nejsem ten stejný člověk, jako dřív. Změnil jsem se tím, že došlo k pádu. Jsem nový člověk, který upadnutí zažil."

V jiných jazycích se vyskytuje vazba "Já mám upadnuto." Lze jí interpretovat jako: "Teď na sebe koukám zpětně o půl kola nazpátek, a shledávám, že jsem to pořád já, ale bohatší o zážitek upadnutí."

úsek

text

Třetí typ vazby je préteritum. Je to čistý minulý čas použitý k vyprávění příběhu, ale bez hodnocení vlivu na identitu subjektu. Má možná význam pro předání příběhu jiným bez komplikování příběhu změnami identit popisovaných subjektů.

Jazykovědci pravděpodobně zařadí i další minulé časy z různých jazyků do naznačeného schematu.

Otázka Lze omezit vnímání identity na tyto tři postoje, tedy změna identity, zbohatnutí identity, nezúčastněný postoj k identitě?
Ještě připadá v úvahu zchudnutí identity. To by ovšem vyžadovalo schopnost vymazat prožitý příběh z paměti. Možná sem patří vytěsnění.

Zabývejme se formou "zbohatnutí". Ve skutečnosti je zřejmé, že se identita po každém prožitku a přijetí příběhu o něm poněkud změní. Pokud tedy subjekt nahlíží svou identitu jako nezměněnou, a k ní si přibalí jakýsi majetek ve formě nového příběhu, jde o pokus antecepčního aparátu vyhnout se antecepčním mukám. Reálně se identita změnila.

Mohou z tohoto přístupu vzniknout nějaké výhody?

Subjekt, který na sebe nahlíží jako na stálíci, může mít teoreticky větší sklon k hernímu přístupu. O nic přeci nejde. Jsem to pořád já. Jen jsem zbohatl o nějaké příběhy.

Naproti tomu subjekt, který připouští, že se každým příběhem, který prožije, mění, může být odpovědnější, ale třeba i opatrnější.